

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies. Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: jeukwoorden en zo na de verkiezingen.

Aan de slag

Natuurlijk wens ik de lezers van deze Nieuwsbrief allereerst hele fijne Paasdagen toe!

Om vervolgens direct te schakelen naar het onderwerp dat ons een hele tijd bezighield en komende periode zeker nog een hele tijd bezig zal houden. Oftewel: het aan de slag gaan na de gemeenteraadsverkiezingen.

Waarbij jargon wordt gebruikt dat staatsrechtelijk kant noch wal raakt, maar zo vertrouwd is geraakt dat we zijn gaan geloven dat het hier om de correcte terminologie gaat.

Staan de (hoofdrol)spelers in en om de raadzaal er wel eens bij stil dat het taalgebruik ter plekke niet zelden op gespannen voet staat met de van toepassing zijnde wettelijke grondslag?

Voorbeeld: met regelmaat kun je horen dat de raad een nieuw raadslid benoemt. In werkelijkheid wordt een persoon tot raadslid benoemd door de voorzitter van het centraal stembureau. De raad laat diegene vervolgens tot de raad toe. Bij die toelating toetst menig raad aan al dan niet gewenste nevenfuncties. Maar daar heeft de raad niets mee te maken. De raad gaat na of sprake is van een onverenigbare betrekking als bedoeld in artikel 13 lid 1 Gemeentewet. Dat is niet hetzelfde als al dan niet gewenste nevenfuncties.

Jeukwoorden in het gemeenterecht

Jeukwoorden worden te pas en te onpas gebruikt en als vanzelfsprekend gepapegaaid. Zo konden wij in tal van berichten lezen dat de gemeenteraad op 1 april is geïnstalleerd, waar in werkelijkheid de raadsleden in handen van de voorzitter de eed aflegden dan wel de verklaring en belofte uitspraken. Extreem jeukwoord is het aanmerken van een wethouder als “demissionair” na de verkiezingen. Alsof een wethouder na de verkiezingen ineens minder zou mogen doen, terwijl het onderdeel van de ambtseed “dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen” onverkort van toepassing blijft.

Nadat coalitieonderhandelingen zijn afgerond, worden foto’s gepubliceerd van “het nieuwe college”. Vreemd genoeg niet zelden zonder de burgemeester erbij. Hoezo “nieuw college (van burgemeester en wethouders)”? In werkelijkheid staan op die foto personen waarvan het de bedoeling is dat de raad hen benoemt als wethouder.

Hopelijk blijven ons dit keer foto’s bespaard van de “nieuwe wethoudersploeg”, met de bijgeplaatste tekst dat de raad nog wel met hun benoeming moet instemmen. In de Gemeentewet is te lezen dat de raad de wethouders benoemt. De gemeenteraad is niet op aarde om ergens mee in te stemmen. Want dat zou duiden op een onbevoegde gemeenteraad.

Het voorzitten van de raad

Ingevolge artikel 9 Gemeentewet is de burgemeester voorzitter van de gemeenteraad.

Staatsrechtelijk is degene die in het ambt van burgemeester is benoemd (de ambtsdrager) degene die in naam van dat ambt de raadsvergadering voorziet. Het kan gebeuren dat de benoemde burgemeester niet *in the house* is. Dan is de benoemde ambtsdrager afwezig, en wordt het ambt (van burgemeester) waargenomen op de wijze zoals beschreven in artikel 77 Gemeentewet.

De wethouder die het grootste deel van het ambt waarneemt gaat volgens de gebroeders J. en W.

Grimm door het leven als “locoburgemeester”. Mag ik er in dit verband op wijzen dat “loco” Spaans is voor “gek”?

Het is inderdaad te gek voor woorden dat de waarnemend ambtsdragers erop staan om als sprookjesfiguur “locoburgemeester” te worden aangesproken. Nog gekker is dat in die gekte nog een rangorde is van 1^e tot en met X^e locoburgemeester.

Allergekste is dat wordt ontkend dat het raadslid dat in die situatie de raad voorziet net zoveel locoburgemeester is als “de” locoburgemeester.

Maar toch gaan wij komende periode getuige zijn van het benoemen van locoburgemeesters, vice- en plaatsvervangend voorzitters van de raad. Met dank aan de gebroeders Grimm.

De benoemde burgemeesters van Nederland wil ik er op deze plek aan herinneren dat de ambtsketen behoort bij degene die het ambt van burgemeester op dat moment uitoefent. Bij afwezigheid van de benoemde burgemeester draagt de ambtswaarnemer ‘m dus in de situaties die staan vermeld in het Koninklijk Besluit van 16 november 1852. Een van die situaties is het voorzitten van de raad.

Het niet beëdigde raadslid

In de inmiddels bijna 46 jaar dat ik in dit gemeentelijke wereldje mee mag draaien heb ik vele niet-alledaagse taferelen zich voor mijn ogen zien afspelen. Soms in overeenstemming met de wet, vaak in strijd met de wet.

Een voorbeeld. Is er sprake van strijd met de wet als een raadslid dat zijn benoeming heeft aanvaard, tot de raad is toegelaten maar vervolgens weigert de eed als bedoeld in artikel 14 Gemeentewet af te leggen? Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Niemand kan een raadslid dwingen zich te laten beëdigen. Levert wel de bizarre situatie op dat betrokkene deel uitmaakt van de raad, als zitting hebbend raadslid een zetel bezet maar niet als zodanig mag functioneren.

De vergoeding voor de werkzaamheden als raadslid ontvangt hij niet, evenals de onkostenvergoeding. Dit kan iemand vier jaar lang volhouden, waarbij de kiezer de dupe is. En in diens kielzog de gemeenteraad.

Van harte wens ik alle raadsleden succes, inspiratie en wijsheid toe in deze raadsperiode!